

ABDÜLFETTÂH RA'ÛF'UN ŞİİRLERİNDE ÖZEL ADLAR

Hacı İbrahim Delice

Prof. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, hdelice@aku.edu.tr

ORCID: 0009-0004-7868-2854

DOI: <http://doi.org/10.51331/EB10HID>

GİRİŞ

Dil, bir iletişim aracıdır. Bu araç, düz bir biçimde kullanılırsa iletişim dili; sanatsal ve etkileyici bir biçimde kullanılırsa edebiyat olarak isimlendirilir. Dil, gerek iletişim gerekse edebiyat dili bağlamıyla kullanılsın belli düzeyde kültürlenmenin sonucunda gerçekleşir. Bir birey önce söz varlığından dinleme ve okuma yoluyla kelimeleri hafızasına alır. Hafızaya alınan kelimeler artık söz dağarcığını oluşturur; ki, bu dilbilim terimi ile “dizi”ye denk düşer. İletişimin en temel birimi olan cümle -dilbilim terimi ile “dizim”- kurulurken dil kullanıcısı dizisel öğelerden seçim yaparak dizimi oluşturur. Bu iki terimin birleşik hâli “dizge”dir (Vardar, 2007: İmer vd., 79; 98-99). Dizim oluşturulurken diziden dizime seçim yoluyla taşınan kelimeler, dizimi oluşturan kişinin amaç ve fikri zihinsel yapısı yanında kültürlenme sürecinde söz dağarcığındaki kelimelerle yaşanan ilişki yoğunluğuna da işaret eder. Söz dağarcığında birbirinin yerine geçebilecek üç kelime varsa bunlardan edinim sürecinde doğal olarak konuşanı en çok etkileyen ve amacına en uygun olan kelime seçilecektir.

Bu açıdan bakıldığında, sıradan kelime seçimi yanında özel isim seçimleri de dil kullanıcısının söylemini -doğal bir biçimde telmih de içerdiği için- daha etkili bir şekilde ortaya koymasına vesile olmaktadır. Örneğin, İslam'ın adalet sistemini en iyi anlatmanın yolu Hz. Ömer'in adalet örneği uygulamalarına gönderme yaparak "Ömer" ismini veya onu ifade edecek bir sıfatı kullanmak olacaktır. Nitekim,

"Ondan Ebî Kuhâfe'nin ulvî sadâkati

Fârûk-ı Â'zâm'ın da büyük adl ü rikkati

Ondan "iki ışıklının" âlî semâhati

Ondan Cenâb-ı Haydar'ın ilmi, hakîkati" nm/89¹

dörtlüğünde Hz. Ömer'e işaret eden "Fârûk-ı Â'zâm" ile "Bu adaletin ortaya çıkmasının vesilesi İslam'dır." tezini ifade etme gücüne doğrudan zihinlerdeki İslam tarihi bilgilerinin de eşliğinde erişilmektedir.

Bu bildiride, işte bu bağlamda Abdülfettâh Raûf'un özel isim seçimleri dizinleme metoduyla verilerek değerlendirilecektir.

Allah ve Sıfatları

Allâh {nm/17, nm/20, nm/21, nm/31, nm/33, nm/34², nm/41, nm/53³, nm/55, nm/60, nm/62, nm/90, nm/92, nm/94, nm/96, nm/109, nm/115, v/17, v/21, v/27, v/32, v/38, v/47, v/57², v/103³, v/113, v/114, v/121³, v/126², v/142, v/143, v/155, yvi/21, yvi/23, yvi/27⁴, yvi/47², yvi/52, yvi/56², yvi/59², yvi/60, yvi/71, yvi/73², zn/29, zn/41, zn/42¹³, zn/43³, zn/44, zn/44⁸, zn/46, zn/50, zn/58, zn/72, zn/82, zn/84, zn/96², zn/97⁴, zn/98, zn/99, zn/105, zn/109, zn/127, zn/140, zn/151, zn/153, zn/155, zn/158, zn/163, zn/166, zn/171, zn/177, zn/198} ismi ve bu ismin yerine alem olacak şekilde kullanılan sıfatlar, şiirlerde en çok kullanılan özel isimlerdir.

1 Eser kısaltmaları / eserdeki sayfa numarası. Bkz. Kısaltmalar.

Şairin bir mümin bir İslam şairi olduğunun kanıtı olan bu isim kullanımı, değişik saiklerle yerini çok çeşitli kelimelere de bırakabilmektedir. Bütün işleri hikmetin gereğine uygun olan anlamıyla esmadan olmamasına rağmen Allah ile eşanlamlı kullanılan **Hak(k)** {nm/16, nm/26, nm/26, nm/28, nm/30, nm/41, nm/42, nm/49, nm/52, nm/59, nm/60, nm/67, nm/71², nm/95, nm/96, nm/97², nm/103, nm/112, nm/119, v/14, v/20, v/26, v/29, v/37, v/48², v/51, v/61², v/63, v/103, v/118, v/120², v/127, v/135, v/141, v/142², v/143², v/155, v/172², yvi/28, yvi/61, yvi/76, yvi/76², yvi/77², zn/12, zn/14, zn/18, zn/20, zn/23, zn/25, zn/26, zn/35, zn/36, zn/40², zn/49, zn/50, zn/58, zn/84, zn/96, zn/99, zn/102, zn/106, zn/115, zn/121, zn/135, zn/138², zn/146, zn/150, zn/154, zn/163, zn/169, zn/170, zn/176, zn/187, zn/196}; yine Allah kelimesi ile eşanlamlı kullanılan **İlâh** {nm/14, nm/21³, nm/29, nm/30, nm/35², nm/36, nm/37², nm/51³, nm/54, nm/59, nm/61, nm/62³, nm/63, nm/64, nm/66, nm/79, nm/80, nm/87, nm/103, nm/104⁵, v/26, v/36, v/37, v/62, v/74², v/94, v/95, v/107, v/110, v/111², v/121, v/139, v/157⁹, yvi/31, yvi/35, yvi/45, yvi/53, yvi/57, yvi/71⁵, yvi/75, zn/14², zn/30, zn/42, zn/43⁴, zn/44², zn/46, zn/50, zn/80, zn/100, zn/114, zn/120, zn/138, zn/153, zn/155, zn/166, zn/171², zn/186}; yine mutasavvıflara göre Allah'ın zatına işaret eden **Hû** {nm/50, zn/43, zn/48}; Allah'ın bağışlayıcılığına müracaat edildiğinde **Afûvv** {yvi/52}; Allah'ın yoktan var etmek özelliği ile **Bârî** {nm/19, zn/64}; Allah'ın kahır ve gazabını öne çıkaran **Celâl** {zn/46}; Allah'ın yüceliğini dile getiren **Celîl** {v/145, v/157², yvi/52, zn/104}; Allah'ın sıfatları arasında geçmese de şairin o şekilde kullandığı ve Allah'ın tek hüküm sahibi olduğunu vurgulayan **Deyyân** {nm/33}; Allah'ın yoktan var etme özelliği ile **Bârî** {nm/19, zn/64}; Allah'ın yaratıcılığına dikkat çeken **Fâtır** {nm/98, v/137, zn/72}, **Hâlık** {nm/13, nm/14, nm/17, nm/17, nm/29, nm/32, nm/52, nm/57, nm/57, nm/87, nm/104, v/134, v/176, yvi/13, yvi/17, yvi/21, yvi/31, yvi/52, yvi/54, zn/57, zn/101, zn/166} ve **Hallâk** {nm/16, nm/60, v/25, v/90, v/135, v/136, yvi/14, yvi/17, zn/166}; Allah'ın korumak amacıyla gizleme özelliği

ile **Gaffâr** {nm/70, v/68, yvi/52²}; Allah'ın her türlü ihtiyaçtan uzak olma özelliği ile **Ganî** {v/113, yvi/66}; kullarına karşı çok merhametli olması yönüyle **Hannân** {nm/32, nm/67}; en büyük güç sahibi muhatap alındığında **Kâdir** {v/47, zn/45}; her şeyin üstesinden gelmek yönüyle **Kâhîr** {yvi/72, zn/30}/**Kahhâr** {zn/15, zn/177}; mülkü ve meleğin hükmedeni anlamıyla **Mâlik** {zn/72}; sonsuz iyilik yapma hususu söz konusu olduğunda **Mennân** {nm/32, nm/56, nm/67}; insana en büyük yardımcı olma yönüyle **Mevlâ** {nm/22, nm/22, nm/84, nm/119, zn/110, zn/112, zn/200}; planlı güç kullanmak özelliği ile **Muktedir** {nm/29, nm/46}; yaratıcılık özelliği vurgulanmak istendiğinde **Mübîdî** {nm/17, nm/17, nm/26, v/84, yvi/31}; en mükemmel yaratma özelliği öne çıktığında **Rab/Rabb** {nm/13, nm/14, nm/16, nm/17², nm/103², nm/104, nm/22, nm/23², nm/27, nm/29, nm/30, nm/31², nm/32, nm/33², nm/34, nm/35³, nm/36⁴, nm/37, nm/42, nm/46², nm/48, nm/54, nm/62, nm/68, nm/69, nm/70², nm/75, nm/89², nm/95², v/14, v/24, v/41, v/42, v/60, v/73, v/99, v/106, v/113, v/118, v/120³, v/121, v/133², v/135, v/139, v/146, v/152, yvi/23², yvi/27², yvi/42, yvi/47, yvi/52², yvi/56, yvi/57, yvi/59, yvi/60, yvi/62, yvi/71, yvi/72, yvi/74, zn/19², zn/22, zn/24, zn/41², zn/45, zn/46², zn/53, zn/60, zn/61, zn/64, zn/65, zn/78, zn/80, zn/85, zn/87, zn/89, zn/97, zn/102, zn/104, zn/111, zn/142, zn/150, zn/155, zn/178}; severek ve acıyarak koruma özelliği için **Rahmân** {nm/32, nm/35, nm/37, nm/41, nm/42, nm/60, nm/61, nm/98, v/127, yvi/71², zn/99}; rızık veren itibarıyla **Rezzâk** {nm/72}/**Râzık** {nm/29}; sanatkârâne inşa eden sıfatıyla **Sânî** {nm/17, nm/29, v/136², v/157², yvi/24, zn/163}; günahları örten, gizleyen anlamıyla **Settâr** {yvi/52}; en güzel olma hususu için **Sübbûh** {nm/37}; her türlü noksanlıktan uzak olma durumu özelliği ile **Sübhân** {nm/26, nm/33, nm/67, yvi/71}; şifa veren ve muhtaçların ihtiyacını gideren vurgusuyla **Şâfi** {nm/49, nm/55, nm/55, nm/70}.

Allah isminin yerine kullanılan Türkçe **Tanrı** {nm/14, nm/23², nm/70, nm/74, nm/81, nm/89, nm/92³, v/54, v/60, v/61, v/73, v/90, v/115, v/120, v/140, v/154, yvi/23, yvi/46, yvi/54, yvi/61, yvi/79,

zn/19, zn/27, zn/28, zn/41, zn/42, zn/48, zn/55, zn/61, zn/68, zn/84, zn/102}; yine sıfatı ile gösterme şeklinde Türkçe **Yara(t/d)an** {nm/80, v/29, v/72}; Allah isminin yerine kullanılan Farsça **Perverdigâr** {nm/58, nm/59, nm/93, yvi/24}; yine Allah isminin yerine kullanılan Farsça **Yezdân** {nm/32, nm/43, nm/60, nm/67, nm/68, nm/100, v/110, zn/28}; yine Allah isminin yerine kullanılan Farsça **Hudâ** {nm/15, nm/16, nm/26, nm/27, nm/31, nm/35, nm/54, nm/55, nm/58, nm/61, nm/63, nm/69, v/141, v/163, yvi/41, yvi/47², yvi/59, yvi/61², yvi/68, zn/13, zn/40, zn/42, zn/43³, zn/44, zn/46, zn/48, zn/49, zn/57, zn/71, zn/85², zn/148², zn/169}; yine Allah isminin yerine kullanılan Farsça **Kird(i)gâr** {nm/19², nm/59, v/80, yvi/40, zn/156, zn/58, zn/64} şairin kelimenin Arapça olup olmamasına dikkat etmeksizin kavram alanını esas aldığı ve Arapça olan ile Farsça veya Türkçe arasında bir ayırımı gitmediği rahatlıkla söylenebilir.

Dinî Özel İsimler

İslâm {nm/22, v/131, v/28², v/34, v/35, v/38, yvi/12, yvi/30, yvi/31², yvi/40, yvi/64, yvi/65, yvi/67, yvi/71², yvi/72, yvi/73, zn/29³, zn/33, zn/59, zn/111, zn/112, zn/115, zn/122, zn/124, zn/158²}, hem dinin adı hem bu dine inananlar hem de Müslümanların yaşadığı coğrafyanın adı olarak sık kullanılmıştır.

Hak ve adaletin yarım kalmayacağını delili bağlamıyla **Mehdî** {nm/73} ve yapboz hâline getirilmiş olan Hristiyanlığın temsili olarak **Mesîh** {v/35, zn/154², zn/155²} isimleri görülmektedir.

Burâk {nm/21, nm/60, nm/68, nm/92}, dinî inancın gücünü temsilen kullanılmıştır. Burak ismi gibi imanın vereceği manevî yücelme ve gelişme hissini dile getirme vesilesi olarak **Mî'râc** {nm/53², nm/57, nm/58, nm/60, nm/61, nm/62, nm/63², nm/65³, nm/66³, nm/67, nm/68, nm/69, nm/87, nm/92, nm/93², nm/93, v/27, v/89} da sık kullanılmıştır.

Müslümân {v/24, v/32, v/34, v/36, v/131, yvi/24, yvi/64², yvi/71, zn/74, zn/83, zn/84², zn/114², zn/117², zn/118², zn/118, zn/132, zn/158} ismi de bir beldeyi İslam beldesi yapacak iman gücüne sahip bir devrimci betimlemesi ile tasarlanmıştır.

Yahûdî {v/31, v/33², v/35, zn/114, zn/122, zn/125, zn/172} Müslüman'ın vatanını çalmak için İslam düşmanı herkesle ittifak edebilen ve zenginliğiyle pek çok insanı kendine hizmet ettirebilen kurnaz ama tavşan gibi ürkek ve korkak bir tanımlama ile şiirlerde yerini almıştır; ki, bugün Filistin bağlamıyla düşünüldüğünde bire bir aynı sözler tekrar edilebilir.

Katolik {zn/122} ve **Protestân** {zn/122} isimleri, İslam'a musallat olmuş bir kurt; İslam'a saldıran yırtıcı hayvan benzetmesiyle kullanılmaktadır.

Fir'avn, {nm/41, nm/59, yvi/49} İngiliz, Fransız ve İsrail'in yaptıkları ile mutlu ettikleri zalim vasfıyla şiire yerleşir. **Hâmân** {nm/41} da sembolik olarak İslam karşıtı anlamını ifade etmektedir.

Kutsal Kitaplar

Kur'ân {nm/31, nm/54, nm/66, nm/67, nm/72, nm/76, nm/95, v/33, v/35, v/66, v/127, v/142, v/142, v/145, v/145, v/146, v/146, v/155, v/165, yvi/14, yvi/14, yvi/41, yvi/57, yvi/73, zn/28, zn/35, zn/37, zn/71, zn/112, zn/148, zn/148} ismi, kafirlerin kadri ni hiçbir zaman bilemeyecekleri ve hiç sönmeyecek bir meşale olarak zikredilir. Bu ismin yerine **Furkân** {nm/98, nm/102, v/29, v/34, v/127, yvi/40, zn/28, zn/29, zn/154} da hak ile batılı birbirinden ayırma özelliği ile kullanılmıştır. **İncîl** {nm/78, Z, v/35, N/154}; **Tevrât** {nm/78} ve **Zebûr** {nm/78} kelimeleri, Hz. Muhammed'in peygamberliğinin müjdesini vermiş olmaları sebebiyle kullanılmıştır.

Nesnelerin Özel İsimlendirilişi

Zülfikâr {zn/28} Hz. Ali'nin kılıcının ismidir ve geleceğe istikrarın ancak kahramanlık ve yiğitlikle sağlanacağını dersini veren bir öğretmen göndermesiyle kullanılır.

Savaş İsimleri

Bedr {nm/72, nm/76, nm/81, v/37, v/140, zn/16, zn/27, zn/28, zn/32, zn/32, zn/124} ismi, şirki ortadan kaldıran savaş ve Bedr'in arslanları olarak nitelendirilen Hamza ve Ali ile de şirkle nasıl mücadele edilmesi gerektiğini ifade etmek kullanılmıştır. Bedr'in ateşi yine kalplerde kaynamalıdır. **Çaldıran** {zn/17, zn/27} ismi, saldırılara nasıl cevap verilmesi gerektiğini örneklendirmek için zikredilmiştir. **Hendek** {nm/81} ismi, savaşın yiğitlik kadar kurnazlık dersi vermesi vesilesiyle şairin dizgesinde yerini almıştır. **Hittîn** {zn/15, zn/29, zn/112} ismi, İslam düşmanlığının sembolü hâline gelmiş olan Batı'ya -Haçlı- karşı kazanılmış bu zafer Müslümanlara gelecek ruhunu aşılması vesilesiyle söylenmektedir. **Huneyn** {zn/16} ismi, Bedr ile bir bağlamda geçmektedir; ki, her iki savaş da Kur'an'da geçen savaşlardır. **Kâdisiye** {zn/17} ismi, Müslüman'ın şiddet ve celalini dile getirebilecek bir savaş olarak zikredilmektedir. **Mohaç** {v/30} ismi, Süleyman ve diğer padişahların Balkanlara sanat eserleriyle damga vurduklarını bildirmek için kullanılmıştır. **Tebûk** {zn/16} ve **Hayber** {zn/16} isimleri de Müslüman'ın adli temin için yapması gerekeni gösteren bir ders olarak söylenmektedir. **Uhud** {nm/81} ise Müslüman'a itaat dersi veren bir savaş olarak zikredilmektedir.

Kişi İsimleri

Melek İsimleri

Cebrâ'il {nm/90} ve **Cibrîl** {nm/78, v/145} isimleri, Hz. Muhammed'in doğumunun müjdeleyicisi olarak şiirlerde yer alır.

Peygâmbەرler ve İlişkili İsimleri

Hız. Muhammed {nm/49⁶, nm/50, nm/63, nm/67², nm/78², nm/91, nm/100², nm/92, nm/94, v/17, v/26, v/35, v/36, v/110, v/127, v/158⁶, yvi/15, yvi/27, yvi/50, yvi/57, yvi/72, yvi/79, zn/26, zn/84, zn/99, zn/138, zn/166², zn/166, zn/192}; **Fahr-i Kâ'inât** {nm/82⁹, nm/83⁶, nm/83⁶, nm/84⁷, nm/85⁴}; Allah'ın sıfatı olmasına rağmen Hz. Muhammed'in peygamberliğinden dolayı doğru yola yönlendirme özelliği ile **Hâdî** {nm/49, zn/154}; **Seyyid-i Adnân** {zn/157}; herkesten daha çok övülmüş anlamıyla **Ahmed** {nm/61², nm/62², nm/64, nm/67, nm/78, nm/83, nm/92³, v/30, v/110², v/113, yvi/29, yvi/52, zn/154, zn/156, zn/166², zn/166}; **Peygâmbەر** {nm/52, nm/53, nm/54, nm/55, nm/57, nm/82, nm/83, nm/89², nm/93, v/26, v/28, v/95, v/110, v/113, v/146, yvi/61, yvi/67, yvi/71, yvi/79, zn/16, zn/166, zn/187, zn/30, zn/117, zn/155, zn/156, zn/158}; **Rasûl** {nm/60, nm/71², nm/72, nm/73, nm/74, nm/75, nm/76, nm/77, nm/80, nm/85, yvi/29, zn/156}; **Nebî** {nm/55, nm/57, nm/63, nm/72, nm/80, nm/94, nm/97, nm/98⁵, nm/99, nm/100, nm/102, nm/103, v/107⁴, v/110, v/113, v/158, yvi/57², zn/89, zn/99, zn/113, zn/125}; **Mustafâ** {nm/50, nm/60}; **Mahmûd** {v/110}; **Efsah-ı Urbân** {zn/157}.

Hız. Âdem, meleğin secde ettiği insanlığın atası olarak işlenmiştir. {nm/42, nm/59, nm/93, v/66, v/134, yvi/62}; Hz. Âdem'e ayna olarak **Havvâ** {v/134, zn/158, zn/158} ismi zikredilmektedir.

Mûsâ Firavun ve Haman gibi zalimlerin karşısında, asa mucizesine sahip ve Hz. Muhammed'in müjdeleyicisi olarak işlenmektedir {nm/41, nm/55, nm/58, nm/59, nm/80, nm/84}; yaratıcıyla

konuşma özelliğiyle **Kelîm/ Kelîmullâh** {nm/59, nm/67, nm/115} kelimeleri öne çıkılmaktadır.

Eyyûb {v/45³} ismi, sabrı vesilesiyle zikredilmiştir.

Nûh {nm/54, zn/182} ismi, gemi mucizesiyle zikredilir; ki, “Allah’ın çağrısına uyan kurtulur.” Fikrini vurgulamaktadır.

Süleymân {nm/42, nm/66, nm/74, v/30, v/31} ismi, insan ve cinlerin hükümdarı olması ve rüzgâra hükmetmesi ile ele alınır.

Hârûn {yvi/61, zn/29} ismi, geleceğe yol gösteren bir dönemin adı şeklinde söylenmektedir.

İbrâhîm {nm/41} ve **Halîl** {nm/59, v/111} ismi, put kıran peygamber şekliyle ve bu sığata sahip inananları sembolize eden bir kulânıma sahiptir.

Îsâ {nm/55, nm/60, nm/72, nm/80, nm/84, nm/94, zn/155} ismi, Hz. Muhammed’in müjdeleyicisi ve ruhlara can vermenin simgesidir.

Dâvûd {nm/42} ismi, Allah’ın dilediğine Süleyman’a verdiği gibi sınırsız güç verebileceğini vurgulamak için kullanılmıştır.

İsmâ’îl {zn/113} ismi, çocuklarının bugün Filistin’de vatanında garip kalışlarını vurgulamak için zikredilmektedir.

Yûsuf {nm/58, yvi/16, yvi/70²} ismi, yüz güzelliği ile öne çıkarılıp kendisiyle özdeşleştirerek zindanda kalması vesilesiyle dile getirilmektedir.

Sahabe İsimleri

Ebû Bekir {nm/73} ismi ve **Sıddîk** {nm/75, nm/85} sıfatı, Hz. Muhammed’in yolunun devam ettiricisi bağlamıyla söylenir. Ayrıca, doğruluk sıfatının talebi için dua sözü de olur.

Osmân {zn/29, zn/30} ismi ve **Zinnûreyn** {nm/75} sıfatı, tıpkı Osman’ın kalbi gibi saf sevgi talebi için kullanılmıştır.

Ömer {zn/124} ismi ve **Fârûk** {nm/73, nm/75, nm/85, nm/89, zn/29, zn/112} sıfatı, adaletin timsali olarak zikredilir.

Alî {zn/124} ismi ve **Haydar** {nm/89, zn/16, zn/26, zn/28} sıfatı, Hz. Muhammed'in askeri olanların ilim, hakikat ve yiğitlikte kendini özdeşleştirmesi gereken isimler olarak zikredilir.

Âişe {zn/163} ismi Hz. Havva'nın namuslu kızları için örnek gösterilir.

Amr ibn-i Âs {zn/124} ismi, Mısır fethi münasebetiyle şiirde yerini bulur.

Bilâl {nm/75, zn/28} ismi, minarelerden yükselen ezanların sesi, aynı zamanda onun sesidir.

Ebû Eyyûb {v/28} ismi, İslam için savaşmanın gerekliliğini hatırlatma vesilesidir.

Yezîd {v/164, yvi/73} ismi, gençlere sahip olmaktan kaçınılması gereken özellikleri hatırlatma vesilesidir.

Fâtımatü'z-Zehrâ {zn/163} ismi, Müslüman kızlara örnek gösterilme sebebidir.

Hâlid {zn/16} ismi, yiğitlik örneği teşkil etmektedir.

Hamza/â {v/38, yvi/77, zn/16, zn/28, zn/124} ismi de yiğitliğe yönlendirme aracıdır; her genç onun aşısıyla aşılmalıdır.

Hüseyin {zn/16²} ismi, adaleti temin için verilen kurbanların sembolik karşılığıdır.

Vakkâs {zn/125} ismi, örnek yiğitlik abidesidir.

İbn-i Velid/Velîd {zn/21, zn/125} ismi de, örnek mücahit ismidir.

Ebû Cehl {zn/32} ismi, cehaletin yıkılması ve yok edilmesi gereken başını temsil eder.

Âmine {nm/79, nm/83} ismi, ümmeti doğuran anne vasfını taşımaktadır.

Mahlas İsmi

Hâtif {nm/20, nm/21, nm/31, nm/33, nm/50, nm/66, nm/70, nm/74, nm/77, nm/109, v/46, v/49, v/67, v/112, v/113, v/128, v/163, yvi/17, yvi/29, yvi/49, yvi/50, yvi/52, yvi/60, zn/40, zn/64} ismi, Abdülfettâh Rauf'un mahlası olarak geçmektedir ve Abdülfettâh Rauf'un şiirlerine ve şiirlerinde kullandığı özel isimlere bakınca doğa şiirlerinde bile Kur'an'ın mesajlarını bir melek gibi insanlara -bilhassa, gençlere- fısıldadığı görülür; ki, bu bağlamda bu ismin seçimi şiirlerindeki tüm özel isimlerin seçimini belli bir hedefe doğal olarak yöneltmektedir.

Alim ve Müderrisler

Ebu's-Su'ûd {v/31}, **Hoca-zâde** {v/37}, **İbn-i Kemâl** {v/31} ve **Kara Halîl** {v/37} isimleri, özgürce medreselerde ders veren alimlerin bulunduğu dönemlerin varlığının yeniden teşekkül etmesini isteme aracıdır.

Hâfız Sa'dullâh Efendi {v/42, zn/184} ismi, medrese öğrencilerini temsilen kullanılmıştır.

Padişah, Sultan ve Komutan İsimleri

Selîm {v/31} ismi, alimlere değer veren sultanlara işarettir.

Cengîz {zn/120} ismi, İslam düşmanlarının ne kadar azı olduğu nu temsil etmektedir.

Fâtih {v/18, v/30², v/35, v/36, v/37, v/129, yvi/66, zn/17, zn/26, zn/30} ismi, tarihî kişiliğini detaylandırma yanında Müslüman gençlere öğüt kaynağı olarak da zikredilmiştir.

Girây {v/29} ismi, Yahya Kemal'in de "Gazi Selim Giray – sene 1100" şiirine konu olan Balkanlar'da Nemçe ordusunu bozguna uğratan han olarak işlenir.

Kılınçarslan {zn/29} ismi, Haçlı hareketini durdurmuş bir Selçuklu padişahı olarak şiirin söyleminde yerini alır.

Murâd {v/18, zn/30, zn/58} ismi ile tevriyeli kullanılarak ümmetin muradı ifade ettirilmiştir.

Orhan {v/36} ismi, mazinin hâl olması arzusudur.

Osmân {zn/30} ismi, fetihlerin feyzini temsil etmektedir.

Haccâc {zn/120} ismi, İslam düşmanlığının farklı boyutu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Salâhaddîn {nm/76, zn/29³, zn/124} ismi, Batı'yı batırması gereken yiğitlerin örnek alacağı şahsiyettir.

Yavuz {v/30, v/36, zn/20, zn/30, zn/38} isminin şiirlerdeki yeri, Yavuz'un özel bir oğlunun yine doğması için duadır.

Yıldırım {v/17, yvi/19, yvi/77, zn/17, zn/30, zn/58, zn/120} ismi, ümmete Üsküp'ü armağan edebilmenin adıdır.

Kayser {nm/84, zn/29, zn/124} ve **Kisrâ** {zn/30, zn/32, zn/124} isimleri, Allah'a güvenmenin tam olması durumunda yıkılması güç görünen sultalara son verilebileceğinin umudunu temsil eder.

Barbaros {zn/101, zn/130, zn/132} ismi, Barbarosları yetiştiren Cezayir'in ve dolayısıyla bütün İslam coğrafyasının aynı kanı taşıyan insanları yine çıkarabileceğinin işaretidir; ki, Cemile bunun bir örneğidir.

Cemîle {zn/101, zn/102, zn/104, zn/107, zn/107, zn/108², zn/110} ismi, Cezayir direnişine katılan ve dışı arslan olarak nitelenen bir kadın kahraman.

Emîne {zn/108} ismi, Cezayir direnişine katılan bir kadın kahraman olmalı!

Hansâ {zn/106} ismi, örnekliğiyle Cemilelerin yetişmesine vesile olan isimdir.

Timurtaş {zn/58} ve **Yiğit Paşa** {zn/58} isimleri, Kosova Savaşı'nda komutanlık yapan paşalardır.

Nemrûd {nm/41, nm/59} ismi, İslam düşmanlığının simgesidir.

Neron {zn/120} ismi, zalimliği temsil eder.

Oruç {zn/130} ismi, kahramanlık timsali isimlerden biridir.

Siyasetçi İsimleri

Moşa Piyâde {zn/172} ismi, İslam düşmanı Siyonistlerin temsilcisi bir isim olarak kullanılır.

De Gol {zn/106} ismi, özgürlük azminin engellenemez oluşunu temsil etmektedir.

Naasır {zn/138} ismi, her şeye rağmen Hak ehlinin hakkını savunabilecek isimlerin olabileceğini temsil eder.

Şâir ve Yazar İsimleri

Alî Ulvî Kurucu {zn/89³} ismi, kaynağını Kur'an ve hadislerden alan İslam şairlerini sembolize eder.

Mehmed Âkif, irfan abidesi ve nefis şiirleri ruhlarda kasırga oluşturan bir şair olarak müstakil bir şiir şeklinde betimlenir {yvi/68²}.

Emîn Yalmân {v/32} ismine İslam karşıtı ve İslam düşmanı bir çıfıt şeklinde yer verilmiştir.

Nef'î {v/49} ismi, çağa göre şairliğin söyleminin farklılaşması gerektiği fikrinin aracı olur.

Filozoflar

Felâtûn {nm/118} ismi, bilgisi olup amel etmeyenlere örnek olarak gösterilmiştir.

Lokmân {zn/191} ismi, çaresiz hastalık vurgusu için kullanılmıştır.

Edebiyat Kahramanları

Ferhâd {yvi/29}, **Şîrîn** {yvi/29, yvi/66}, **Leylâ** {nm/19, nm/119, yvi/28, zn/200} ve **Mecnûn** {nm/19², HM/119, v/13², v/90², yvi/45², zn/200²} isimleri, “Âşığın aşkı, Allah ve resulüne değilse divaneliktir.” fikrine dayanak teşkil etmektedir.

Hüdhüd {v/42} ismi, alınacak güzel haberlerin simgesidir.

Kâf {nm/32} ismi, abartılı günah betimlemesi için kullanılmıştır.

Nasreddin {v/48} ismi, halkın dünyevileşmesinin mazmunu olarak şiire girmiştir.

Rüstem {zn/17} ismi, abartılı Acem gücünü ifade etmektedir; ki, İslam yiğitlerinin şiddet ve celali ile ayaklar altına alınabilmektedir.

Yer İsimleri

Cennet İsimleri

Firdevs, cennet ismi olarak güzelliklerin benzetme ögesi şeklinde zikredilir ve aynı zamanda, gençlere kötülükle iyilik arasında tercih vesilesi olsun diye de kullanılır {nm/39, nm/41, nm/63, v/83, zn/137}.

Bina ve Yer İsimleri

Bina ismi olarak şiire üç isim girmiştir ve bu üç isim de Müslümanlar adına duyulan üzüntüyü ifade etmektedir. **Ayasofya** {v/35} yeniden hacın ikame edilmesi; **Meddâh Medresesi** {yvi/39} medresenin kapatılması; **Mescid-i Aksâ** {zn/114} İngiliz’in Yahudi’ye peşkeş çekmek istemesine duyulan üzüntünün

yansıması olarak girmektedir; ki, Abdülfettâh'ın coğrafya farkı gözetmeksizin Müslüman'ın derdiyle dertlenen bir şair olduğuna işaret etmektedir.

İslâhhâne Parkı {yvi/37} ismi, cennet köşesi gibi betimlenen bu yer bile mehter marşını düşündürmektedir.

Ka'be {zn/32, zn/97} ismi, fitne ateşinin bile söndüremeyeceği aşk ateşini ve İslam toprağının her karışının Kabe gibi kutsal oluşunu ifade etmektedir.

İshâk (İshak Paşa Camisi) {v/40, zn/85} ismi, mazide kalmış haşmeti temsil etmektedir.

Kâdî Baba Türbesi {zn/73²} ismi, “Müslüman'ın dert ortağı artık mazideki ihtişama işaret eden anıt ve abidelerdir.” fikrini temsil etmektedir.

Coğrafi Bölge İsimleri

Abdülfettâh'ın şiirlerinde geçen coğrafi bölge isimleri **Balkanlar** {zn/33}; **Hicâz** {nm/24}; **Kırım** {v/129³}; **Necd** {nm/24} ve **Serendîb** {V134}tir.

Bu isimler de yine Abdülfettâh'ın İslamî duyarlılığının yansıması bağlamıyla değerlendirilebilir. Örneğin,

*“Gâh âlem-i kevn ü fesih içinde
Bir kalb-i yetîm olup çağırdım
Gâh Necd ü Hicâz'da Hind ü Çin'de
Çırpındım, ağladım, bağırdım” zn/33*

dizeleri bunun en açık kanıtıdır.

Rûmeli {zn/86}, Türk ilinin merkezi ve Türk dilinin ses bayrağı olan Manastır vesilesiyle şiirlerde kendine yer bulmaktadır; ki, vatanının ağıyar eline geçmiş olmasının feryadı anlamına gelmektedir.

Ken'ân {nm/58, yvi/16, yvi/70} Hz. Yusuf'un memleketi olarak Yûsuf-ı Ken'ân şeklinde geçmektedir.

Serendîb {v/134}, şiirde Hz. Adem vesilesiyle kullanılmıştır.

Coğrafi Yer İsimleri

İslam'ın doğuşu vesilesiyle **Hira** {nm/97², nm/99}; Müsevilğin doğuşu ilgisinden dolayı **Tîh** {nm/72} ve **Tûr** {nm/67², zn/198} dağ isimleri zikredilmektedir.

Vrapçişte {zn/78} ise dere adı bağlamıyla kullanılmıştır; ama, baharın gelişiyile cennet köşesi gibi betimlenen bu yerde bile derenin suları özgürlük arzusunun gözyaşları olarak çağlamaktadır. Bu ismin kullanımı, doğa güzellikleri içinde bile vatan aşkının kalbinde derin yaralar açtığının kanıtı gibi durmaktadır.

Deniz İsimleri

Akdeniz {zn/20}, Türk'ün havuzu ve ata mülkü nitelendirmesiyle kullanılmıştır; ki, medenî gibi görünen vahşi Avrupa ile hesaplaşması için gençlere bir öğüt vesilesi olmuştur.

İrmak İsimleri

Nîl {zn/121², zn/123³, zn/127} ismi, Haçlıların İslam'a düşmanlığını temsil etmektedir.

Yön İsimleri

Batı {v/34, zn/34, zn/104, zn/105, zn/124, zn/192}, **Garb** {zn/20}, **Doğu** {v/51, zn/192} ve **Şark** {v/51, zn/114} isimleri, İslam ile İslam düşmanlarını sembolize eder.

Şehir İsimleri

Bağdâd {nm/95², nm/99, v/37, zn/16, zn/32} ismi, İslam'ın irşadıyla oluşan adalet ve ümrânın ifadesidir.

Bathâ {nm/60, nm/72, nm/82, nm/90, nm/97, nm/99, nm/100} ve **Yemen** {nm/60} isimleri, İslam'ın açık davetine işaret olmuştur.

Bılaça {v/24¹¹} ismi, tam da Müslüman'ın yaşayacağı yeri temsil etmektedir.

Buhârâ {nm/95} ve **Semerkind** {nm/95, zn/17} isimleri, İslam'ın bilime verdiği değeri temsil etmektedir.

Çayır {yvi/19}, **Nerez** {v/90, yvi/36}, **Vardar** { v/13⁵, v/14⁴, v/15⁴, v/16⁴, v/17⁴, v/18⁵, v/19³, v/20⁴, v/21³, v/53², v/89, v/90³, yvi/19, yvi/34, yvi/36, zn/62}, **Vodna** {yvi/19} ve **Üskûb/Üsküb** {v/129, yvi/18³, yvi/19⁶, yvi/37, zn/22, zn/24, zn/143, zn/144, zn/183} isimleri, tarihin İslamî yansımalarını ifade etmektedir.

Gübre {zn/143} ve **Kırçova** {zn/143} isimleri, yozlaşmayı temsil eden kullanılmıştır.

Haleb {zn/36} ismi, uygulama eksikliğini temsil etmiştir.

Humus {zn/115}, **Şâm** {nm/73², nm/88, nm/95, nm/99², v/37, v/76, zn/16², zn/115, zn/144} ve **Kuds/Kudüs** {zn/16, zn/115} isimleri, İslam'ın şehircilik anlayışının simgeleridir.

İstanbul {v/26², v/27², v/28, v/29², v/38, yvi/66¹¹, yvi/67², zn/32} ismi, lâyıkıyla ümmet olana hak olan bir şehirdir.

Kâhire {zn/128} ismi, direnişin simgesi bir şehirdir.

Koçana {v/24, zn/83²} ismi, ezanların yerini çanın almasından duyulan üzüntünün feryadıdır.

Kosova {zn/33, zn/58} ismi, yedi milleti yere sermenin tanığıdır.

Basra {zn/16} ve **Kûfe** {zn/16} isimleri, edip ve fakihler yetiştiren şehirlerdir.

Londra {zn/20} ismi, aslını inkâr etmenin simgesidir.

Madrid {nm/73} ve **Pâris** {nm/73, v/33} isimleri, ahlaksızlığın timsalidir.

Manâstır {zn/85, zn/86} ismi, altı asırlık hükümlerinin elden çıkışının inlemesidir.

Medîne {nm/95, nm/97, v/26} ve **Mekke** {nm/43, nm/71, nm/73, nm/79, nm/90, nm/95, v/26, zn/16, zn/20, zn/28}, İslam'ın temel-
lerinin atıldığı örnek şehirlerdir.

Roma {zn/120}, zulmün evrensel yıkıcılığını anlatır.

Sibirya {v/129}, Tatarların tersine dönmüş kötü talihini
dillendirmektedir.

Trablus {zn/118}, Batı etkisiyle yeniden inşa edilmesinden dola-
yı kaybedilen değerlerin sembolüdür.

Üsküdâr {zn/88}, **Boğaziçi** {zn/88} ve **Fâtih** {zn/88}, Ali Ulvi Kuru-
cu gibi alim ve şairlerin yetiştiği yerlerin temsilcisidir.

Viyana {zn/18}, mücahitlerin ulaşabilecekleri sınır olması dola-
yısıyla yiğit sayısının çokluğuna işaret etmektedir.

Vrapçište {zn/78, zn/81}, güzellikler karşısında bile yılların tah-
ribi karşısında bülbül ötüşü baykuş ötüşü olmaktadır.

Yesrib {nm/73², nm/99, v/37, zn/28}, Hz. Muhammet'ten dolayı
dünyayı aydınlatan nurun kaynağını simgeler.

Ülke ve Bölge İsimleri

İsrâîl {ZN113}, vahşi Filistin hırsız betimlemesi; ki, günümüz
için de bire bir aynı durum devam etmektedir.

Afrika {zn/16}, sahraları bile çiçeklendirecek iman gücünü
göstermektedir.

Cezâ'ir {zn/101², zn/103, zn/107, zn/129², zn/130, zn/131, zn/133},
özgürlük direnişi ile kahramanlığın timsalidir.

Endülüs {nm/99, zn/114}, İslam topraklarının tekrar bir Endülüs
olmaması duasıdır.

Filistîn {nm/72, yvi/65², zn/29, zn/111², zn/112², zn/113, zn/114}, büyük bir yiğitlik ve cesaret örneğinden sonra esaretin yakıştıramayacağı ve zaten mutlaka esaretten kurtulacağı fikrini aşılacaktır.

Fransa {nm/73, zn/15, zn/102, zn/103², zn/106², zn/120², zn/130, zn/131, zn/133}, vahşilere bile rahmet okutan gelmiş geçmiş en yamyam ulus.

Hind {nm/24, nm/60, zn/118}, **Sind** {nm/60, zn/118}, **Cava** {zn/118}, **Mısır/Mısır** { zn/114, zn/118², zn/120², zn/121, zn/125², zn/127, zn/128}, **Sûriye** {zn/118} ve **Çin** {nm/24², nm/60, v/136, zn/70, zn/118²}, Avrupa'yı efendi edinmenin sonuçlarını örneklendirmektedir.

Kanada {zn/105} Batı'nın hilekârlığının göstergesi.

Portekiz {zn/15}, İslam sancağının üç kıtaya dikildiğinin canlı tanığı!

Rusya {v/131}, İslam celadetinin canlı tanığı.

Sebâ {v/42}, akıl edenlerin bir gün hakkı bulacağının kanıtıdır.

Kıta İsimleri

Avrupa {v/131 v/131 v/131 v/131 zn/15 zn/20 zn/20 zn/21 zn/22 zn/24 zn/118 zn/146 zn/165 zn/169}

Ulus İsimleri

Acem {v/136, zn/15, zn/17}, Müslümanların ihtişamlarına son vermesi vesilesiyle zikredilir.

Arab {v/34, v/48, zn/111, zn/112, zn/114², zn/115², zn/123, zn/124, zn/127²}, bir olunmadığı müddetçe vatanlarının vahşilerce çalışacağının işaretidir.

Bulgar {yvi/25}, **Hırvat** {yvi/25} ve **Sırp** {yvi/25} hırtlarının zulmünü çekmekten daha büyük derdin vatandan çekilmek olduğunu göstermektedir.

Fransız {zn/15, zn/102, zn/103², zn/106², zn/120², zn/130, zn/131, zn/133}, **İngiliz** {zn/15, zn/114², zn/118², zn/120, zn/133}, **İspanyol** {zn/15}, **Alman** {zn/15}, İslam sancığının üç kıtaya dikildiğinin canlı tanığıdır.

Ermeni {v/33} ve **Rûm** {v/28, v/33, v/34, v/35, v/136, zn/15, zn/17} imanı eriten bir şer değirmenidir.

Hûn {zn/120}, gaddarlığın boyutlarına işaret eder.

Japon {zn/118}, düşmanlığın da bir sınırının olduğunu gösterir.

Lût {zn/180}, ahlaksızlığın sınırsızlığını temsil eder.

Osmanlı {v/17, zn/58}, gücün inançlı ve yiğitlerden oluşan ordu ile elde edildiğinin kanıtıdır.

Rus {v/129, v/130³, zn/15}, İslam ordusunun yiğitliğinin şahididir.

Siyonist {v/31} kelimesi, Siyonistlerle işbirliği yapanların gizli ve çok oluşunu temsil etmektedir ve bu nedenle, dikkatli olunmaz ve İslam coğrafyasını işgal edebilen bu çıtırlara ders verilmezse İslam coğrafyasında hep bunların sesleri çınlayacaktır.

Slav {v/131}, bir gün mutlaka Müslümanlar tarafından hesap sorulacak olan insanlığın alnında kara bir lekenin temsilcisidir.

Tatar {v/129², v/130, zn/32}, İslam düşmanlığından İslam'ın yiğitliğine geçmenin güzel bir örneğidir.

Türk {v/33, v/34, v/48, v/130, zn/33, zn/85, zn/86²}, İslam'ın satvetini temsil yanında düşmanlarının oyununa gelip onların hizmetine girilmemesi gerektiğinin işaretlerini sunar.

SONUÇ

Abdülfettâh Raûf, dört şiir kitabında pek çok özel isim kullanmıştır. Bu isimler dizinlenerek tek tek hangi kitapta ve o kitabın hangi sayfasında geçtiği yer ile birlikte göstergebilimsel açıdan ele alınmıştır. Ele alınan bu özel isimlerin tamamının mutlaka İslamla ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu nedenle, Abdülfettâh Raûf için İslam şairi rahatlıkla denebilir.

Özel isimlerin İslam'ı endişeler dışında kişisel bir kullanıma rastlanmamış olması, şairin sanatını tamamen İslam'ı tebliği etme amacına yönelik kullandığı sonucuna ulaşmamızı sağlamaktadır.

Kısaltmalar

NM	: Na't ve Münâcât.
V:	: Vardar.
YVİ	: Yine Vatan İçin
ZN	: Zulmetten Nûra

KAYNAKÇA

- Vardar, B. (2007). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- İmer, K. Kocaman, A. Özsoy, A. S. (2011). *Dilbilim Sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Abdülfettah Rauf. *Na't ve Münâcât*. Haz. Emre Aracı, Emrah Gökçe & Sevba Abdula. Üsküp: IDEFE Yayınları, 2023.
- Abdülfettah Rauf. *Vardar*. Haz. Emre Aracı, Emrah Gökçe & Sevba Abdula. Üsküp: IDEFE Yayınları, 2022.
- Abdülfettah Rauf. *Yine Vatan İçin*. Haz. Emre Aracı, Emrah Gökçe & Sevba Abdula. Üsküp: IDEFE Yayınları, 2021.
- Abdülfettah Rauf. *Zulmetten Nûra*. Haz. Emre Aracı, Emrah Gökçe & Sevba Abdula. Üsküp: IDEFE Yayınları, 2022.